

19.4.2012

Oikeusministeriö

Asia: Lausuntopyyntö arviomuistiosta osakeyhtiölain 18 luvun muuttamiseksi lunastusriidoissa

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö OM 10/42/2011, 16.3.2012

Kuopion hallinto-oikeus esittää lausuntonaan viitekohdassa mainitun lausuntopyynnön johdosta seuraavaa:

Välimiehen määrääminen ja uskotun miehen hakeminen

Valmistelussa on arvioitu, että on perusteltua joko säilyttää voimassa olevan lain mukainen menettely taikka säätää mahdollisuudesta, että Keskuskauppa-kamarin lunastuslautakunta voi tehdä välimiehen määräämistä ja uskotun miehen hakematta jättämistä koskevan päätöksen, johon liittyy hallintoprosessuaalinen valituskielto.

Välimiehen määrääminen

Arviomuistion mukaan osakeyhtiölain aikana ei ole riitautettu Keskuskauppa-kamarin päätöstä välimiesten valinnasta. Valmistelun aikana oli kuitenkin noussut esiin tulkinta, jonka mukaan tämä olisi hallinto-oikeudellisesti mahdollista. Tämän vuoksi osakeyhtiölakia katsottiin tarpeelliseksi selkeyttää tältä osin.

Perustuslain 21 §:n perusteella jokaisella tulee olla oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva hallintopäätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Muutoksenhakujärjestelmän tulee hallintoasioissa olla mahdollisimman selkeä ja johdonmukainen. Valituskieltoja tuleekin näin ollen säätää vain hyvin poikkeuksellisiin asioihin varsinkin silloin, kun kysymys ei ole valituskiellosta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen vaan jo suoraan hallintopäätöksestä hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan arviomuistiossa ei ole esitetty riittäviä perusteluja poikkeuksellisen ja muutoksenhakujärjestelmän kannalta epäjohdonmukaisen valituskiellon säätämiseksi.

Uskotun miehen hakeminen

Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan tarve säätää Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan uskotun miehen hakematta jättämisestä on perusteltu. Uudistusehdotus kuitenkin heikentää vähemmistöosakkeenomistajien oikeusturvaa. Oikeusturvan heikentymisen tosiasiallista merkittävyyttä ei arviomuistiossa esitetyn perusteella voida tässä yhteydessä riittävällä tavalla arvioida.

Tällaisessa vähemmistöosakkeenomistajien oikeusturvaa heikentävässä ja vaikutusten ulottuvuuden suhteen epävarmassa tilanteessa edellä esitetyllä tavalla poikkeuksellisen ja muutoinkin käyttöalaltaan hyvin rajoitetun valituskiellon säätämiseksi ei hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan ole esitetty riittäviä perusteita vaan päinvastoin valitustien turvaaminen ja tällöin jopa sen nimenomainen säätäminen lakiin tulisi ottaa harkittavaksi. Tämä siitakin huolimatta, että Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan päätökseen olla hakematta uskottua miestä olisi mahdollista vedota niin sanottuna prosessiväitteenä yleisessä tuomioistuimessa valitettaessa mahdollisesti välitystuomiosta kärjäoikeuteen. Hallinto-oikeus ei näe muutoksenhaussa hallinto-oikeuksiin erityisiä prosessuaalisia ongelmia.

Välitystuomiota koskeva muutoksenhaku

Keskuskauppakamarin ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan aloitteessa on ehdotettu osakeyhtiölakia muutettavaksi siten, että kärjäoikeuden sijaan välitystuomiota koskevan muutoksenhaun ratkaisisi hovioikeus. Arviomuistion mukaan muutoksenhaku ensimmäisessä vaiheessa kärjäoikeudelta ei kokonaisuutena arvioiden vaarantaisi asianosaisten oikeussuojaa eikä tilanne muuttuisi, jos muutosta haettaisiin kärjäoikeuden sijaan hovioikeudelta.

Hallinto-oikeudella ei ole välitystuomiota koskevasta muutoksenhakuehdotuksesta tai sen johdosta arviomuistiossa esitetystä lausuttavaa.

Hallinto-oikeustuomari

Petri Saukko